

Kaip tada, „Baltijos kelyje“...

K. Preikša

Iš anksto buvom susitarę: Sąjūdžio rajono tarybos pirmininkas atsakys į klausimus, kuriuos redakcijai dažniausia pateikia skaitytojai, besidomintys šiuolaikine sąjūdiečių veikla. Po kelių dienų gydytojas K. Preikša pasakė: „Ilgai masčiau prie tų klausimų: manau, kad kol kas dar neturiu moralinės teisės kalbėti apie Sąjūdžio rajono tarybos veiklą, nes jos pirmininku išrinktas vos prieš keletą mėnesių. Vėliau – prašau...“ taigi, platesni interviu atidėliojame ateičiai. Tačiau gydytojas K. Preikša, aktyviai dalyvaujantis visuomeninėje veikloje, sutiko pareikšti asmeninę nuomonę apie šio meto politinį gyvenimą. Taigi klausimas liko vienas:

Jūsų požiūris į laiko aktualijas, įvairių partijų, judėjimų veiklą dabar, kada einame į faktinę Lietuvos nepriklausomybę.

K. PREIKŠA: Manau, kad Sąjūdis, kiti judėjimai bei partijos, kurioms rūpi nepriklausomos Lietuvos šiandiena ir ateitis, turi veikti taip, kad toje veikloje jaustumėm žmogaus – piliečio dvasią. Kitaip sakant, negalima skaidyti savo siekių į kažkokių atskirus punktus: sakykim, čia – Tėvynės meilė, ten – ekonomika, o štai ten – ekologija. Mano nuomone, kokiai partijai ar judėjimui priklausytum, dalyvaujančių politiniame gyvenime veikla turi apimti visus žmogaus rūpesčius, jo nerimo priežastis, tarnauti Lietuvos valstybingumo įtvirtinimui. Reikia padėti žmonėms suvokti, kad nuo visų susitelkimo, nuo to, kaip sugebėsime įveikti sunkumus, priklausys mūsų gražiausių siekių išsipildymas. Mano pažystamas senas gydytojas V. Kutarga sako: „Iš visuomenės paimk 49 nuošimčius, o jai atiduok 51“. Ties šiuo prasmingu posakiu dabar tiktų giliau susimąstyti kiekvienam doram žmogui. Mediciniškai kalbant, šiandien tegalim sirgti viena „liga“ – Lietuvos ateitimi. Todėl netoleruotinas bet koks abejingumas. Turim matyti ne tik savo daržą, bet ir visą Lietuvą, žmones, jų bėdas. Deja, žiūrėk, tūlas ūkio vadovas ir toliau „dairosi“ per stagnacijos laikų akinius, t.y. rūpinasi tik hektarais, centneriais, kilogramais, o žmogaus rūpesčių nesistengia matyti ir suprasti. Bet tai ne didžiausia blogybė. Gyvenant ir dirbant kaime, tenka susidurti ir su skaudesniais reiškiniais. Žiūrėk, koks nors kėdės „darbininkas“, atėjęs į parduotuvę ar kitą visuomeninę įstaigą, pasakoja nebūtus dalykus apie parlamentą, deputatus, vyriausybės narius. Taip sėjamas tarp žmonių nepasitikėjimas, netikrumas dėl rytdienos, sumenkinami kilnūs siekiai. Tokie dalykai man primena Čekoslovakiją, kur 1986-aisiais tarnaudamas armijoje, buvau okupantu per prievartą. Ten politvadoviai irgi visokias gandas stengėsi ugdyti mūsų karingumą ir pyktį laisvės siekiančiai tautai. Tik ir tegirdėdavom: ten ir ten ištepčiojo paminklą, ten ir ten ekstremistai atidarė sieną ir sulaukė pastiprinimo, ten veikia pagrindinė radijo stotis, kažkur aptiktas ginklų sandėlis ir t.t. it t.t. Žodžiu, bijokit, kareiviai ir nepasitikėkit... manau, kad gandai, kurstantys skaldytojiškumą, pyktį tarp Lietuvoje gyvenančių žmonių, dabar itin pavojingi mūsų nepriklausomybei. Kokių pažiūrų bebūtume, reikia tolerancijos ir pakantumo vieni kitiems. Gal čia tiks priminti vieną motinos pasakojimą, mano girdėtą vaikystėje. Ji vokiečių okupacijos metais dirbo parduotuvėje. Sykį į darbo pabaigą tvarkydama audinių rietimus, rado komunistinį atsišaukimą. Iš smalsumo ėmė skaityti. Tuo metu užėjo lietuvis, gestapo vertėjas. Atsišaukimą, žinoma, pamatė, bet motinos neįskundė, o tik subarė, kad kitą kartą tokių dalykų viešai neskaitytų. Tas žmogus, nors ir tarnavo okupantui, savo tautiečio nepardavė. Motina, prisiminusi karą, ne kartą sakė, kad žmonėms nepasimesti, išverti sunkumus tada padėjo jų susiklausymas...

Dabar turime didelį tikslą. Eikim į jį, atmesdami asmenines ambicijas, nepaskędami smulkiose intrigėlėse, būkim tokie, kaip tada – „Baltijos kelyje“.

Kalbėjosi M. Stundžia

Utenis, 1990, rugpj. 18